

13. Wahrig G. Deutsches Wörterbuch. 8., vollst. neu bearb. und aktualisierte Aufl. / G. Wahrig. – Gütersloh : Wissen-Media-Verlag, 2008. – 1728 s.

References

1. Bergelson, Mira. 2007. *Pragmatischekaia i Sociokulturnaia Motivirovannost Yazykovoï Formy*. Moskva: Universitetskaia kniga.
2. Grice, Herbert Paul. 1985. “Logika i Rechevoie Obshcheniie”. In *Novoie v zarubezhnoi lingvistike*, 16: 217–238. Moskva: Progress.
3. Paducheva, Elena. 2004. *Dinamicheskie Modeli v Semantike Leksiki*. Moskva: Yazyki slavianskoi kultury.
4. Bubenhofer, Noah. 2009. *Sprachgebrauchsmuster. Korpuslinguistik als Methode der Diskurs- und Kulturanalyse (Sprache und Wissen)*. Berlin; New York: de Gruyter.
5. Feilke, Helmut. 2009. *Oberfläche und Performanz: Untersuchung zur Sprache als dynamischer Gestalt (Monte Verita)*. Tübingen: Niemeyer.
6. Wunderlich, Dieter. 2007. *Pragmatik, Sprechsituationen*. Frankfurt: Deixis.
7. Böll, H. 2008. *Der Lacher*. München: Wilhelm Heyne Verlag, 37–40.
8. Danella, U. 2008. *Szene aus dem Familienleben*. München: Wilhelm Heyne Verlag, 141–154.
9. Kessler, K. 2011. *Der Tag, an dem Ich Beschloss, meinen Mann zu Dressieren*. München: Diana Verlag.
10. Sanders, E. 1986. *Radau im Reihenhause*. München: Wilhelm Heyne.
11. “Sichtwechsel Elf Kapitel zur Sprachsensibilisierung”. 1984 In *Ein Deutschkurs für Fortgeschrittene*. Stuttgart: Ernst Klett Verlage VG.
12. Spoerl, H. 2008. *Ich fahre in die Hölle*. München: Wilhelm Heyne Verlag, 76–81.
13. Wahrig, G. 2008. *Deutsches Wörterbuch*. Gütersloh: Wissen-Media-Verlag.

Грибок Елена. Выражение имплицитности стереотипов в бытовом дискурсе. Статья посвящена выявлению индикаторов имплицитных стереотипов в бытовом дискурсе немцев и их влиянию на процесс коммуникации через формирование модели речевого поведения с целью достижения успешности речевых актов, особенно во время интерпретации косвенных речевых актов. К таким индикаторам относятся единицы всех языковых уровней, в частности: лексические единицы с контекстуализирующей функцией, относящиеся к семейству слова или лексико-семантическому полю, грамматические средства, прецедентные феномены, аллюзийные элементы, метафоры и сравнения. Имплицитные стереотипы существуют на уровне пресуппозиций, в частности знании мира, ситуации, текста, повседневных знаниях, и проявляются на уровне имплицатур дискурса, среди которых действенными оказались прежде всего максима модальности и максима релевантности.

Ключевые слова: имплицатуры, имплицитный стереотип, индикатор, контекстуализация, пресуппозиция.

Grybok Olena. Implicit Manifestation of Stereotypes in the Every-day Discourse. The article deals with the finding of indicators of implicit stereotypes in the every-day discourse of Germans and their influence on the process of communication through the formation of a model of linguistic behavior in order to achieve the success of speech acts, especially during the interpretation of indirect speech acts. These indicators include lexical items with contextualization function belonging to the family of words or lexical-semantic field, grammar tools, case phenomena, allusion elements, metaphors and comparisons. The implicit stereotypes exist at the level of presuppositions, in particular in the knowledge of the world, situation, text, everyday knowledge, and are found at the level of implicators of discourse, among which the most effective were the maxim of modality and the maxim of relevancy. This article deals with the finding of indicators of implicit stereotypes in the everyday discourse of Germans, and their influence on the process of communication by the formation of a model of linguistic behaviour in order to achieve success in speech acts, especially during the interpretation of indirect speech acts. These indicators include lexical items with a contextualization function belonging to the family of words or lexical-semantic field, grammar tools, case phenomena, allusion elements, metaphors and comparisons. Implicit stereotypes exist at the level of presuppositions, in particular with respect to the knowledge of the world, situation, text, everyday knowledge, and are found at the level of implicators of discourse, among which the most effective were the maxim of modality and the maxim of relevancy.

Key words: implicature, implicit stereotype, indicator, contextualization, presupposition.

УДК 821.111-312.6.09 “193”Д.Орвелл:[7.041.53:159.923.2]

Тетяна Дерезицька

ЧИННИКИ ДЕТЕРМІНОВАНОСТІ АВТО- ТА ГЕТЕРООБРАЗІВ У РОМАНІ ДЖОРДЖА ОРВЕЛЛА “БІРМАНСЬКІ ДНІ”

У статті проаналізовано особливості формування та розвитку авто- та гетерообразів на прикладі роману Дж. Орвелла “Бірманські дні”. Основні методи (компаративний, контекстуальний аналіз та метод ретельного

прочитання тексту) скеровані на пояснення складного механізму творення образів. Заявлено, що авто- та гетерообрази несуть на собі відбиток культурних, історичних та соціальних процесів. Показано, що орієнталізм, “імперський синдром”, расова ксенофобія та культурний імперіалізм відіграють ключову роль у проведенні англійцями успішної колонізації та підтримці власної могутності. Продемонстровано спосіб впливу ментальних конструкцій (на прикладі орієнталізму та культурного імперіалізму) на створення упереджень з боку британців щодо бірманців. Крім того, відлуння “імперського синдрому” в романі дає змогу трактувати образи підлеглого народу з погляду бінарних опозицій: колонізатор/колонізований, сильніший/слабший. Чинник розвитку расової ксенофобії, який склався в діяхронічній площині, експлікує ворожі стосунки між двома націями. Разом узяті всі чинники структурують особливості сформованих взаємовідносин між британцями та бірманцями. Також вони полегшують рецепцію створених образів у романі. Стверджено можливість ідентифікації однієї нації за допомогою іншої. Продемонстровано явище перенесення британського способу правління на терени колонії в Бірмі як індикатор ефективності цієї практики за межами метрополії. Стаття стане в пригоді літературознавцям, які спеціалізуються на імагологічних та компаративних галузях літератури.

Ключові слова: авто- та гетерообраз, культурний імперіалізм, імперський синдром, орієнталізм, ксенофобія, Дж. Орвелл, “Бірманські дні”.

Постановка наукової проблеми та її значення. У царині сучасної імагології як галузі літературної компаративістики триває розроблення її термінологічного апарату, що фундує як теоретичний, так і практичний аспект цієї дисципліни. Зважаючи на те, що тенденція до інтернаціоналізації та глобалізації стає дедалі відчутнішою, національні образи світу та їхня реалізація в художній літературі акцентують необхідність встановлення комунікації між різними націями.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Сучасні вчені-літературознавці прагнуть систематизувати здобутки компаративістики задля окреслення потенціалу імагологічних досліджень. У працях Д. Наливайка, В. Будного та М. Ільницького створено теоретичну основу для вивчення особливостей образної системи художнього твору. Серед зарубіжних дослідників методологічний потенціал знаходимо в розвідках Дж. Лірсена і М. Беллера. Продуктивними також були ідеї Д.-А. Пажо, Р. Веллека та Х. Дизерінка у сфері літературної компаративістики. Таке завдання водночас вимагає ретельного аналізу порівняльних аспектів імагології як галузі, а також її термінологічного складника. Окрім того, фокус уваги переноситься і на дослідження контекстуальних особливостей формування образності художнього твору. Тому актуальність дослідження пов’язана з можливістю проаналізувати механізми творення авто- та гетерообразів з огляду на вплив різноманітних зовнішніх чинників.

Мета дослідження – з’ясування культурних впливів на формування авто- та гетерообразів у романі Дж. Орвелла “Бірманські дні”. Предметом дослідження є терміни автообразу як образу власного етнокультурного “Я” і гетерообразу як образу Іншого репрезентованих у художньому творі.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. За своєю структурою літературний етнообраз є “деталлю, яка використовується для репрезентації (зображення) всієї нації” [1, с. 352]. За цією референційною віднесеністю розрізняють образ власного етнокультурного Я – автообраз та етнообраз іншої нації – гетерообраз.

Д. Наливайко [2] зазначає, що сучасні методики дослідження літературних етнообразів базуються на філософії взаємин між Я та Іншим, проєктованих на сферу міжкультурних процесів. Взаємодія між різними країнами та націями дає підстави проаналізувати їхнє обопільне трактування одна одної, зважаючи на культурний контекст.

Авто- та гетерообрази зазнають певного впливу (і зовнішнього, і внутрішнього) з боку різноманітних чинників, що і призводить до їхнього коригування. Згідно з В. Будним та М. Ільницьким, термін “вплив” означає процес і результат дії транслятора (передавача, відправника, адресанта) на реципієнта (сприймача, отримувача, адресата). За визначенням нідерландського дослідника Я. Б. Корстіюса, вплив – це “змістові і формальні наслідки, що їх справили на літературний твір, критичну працю чи цілий період певні зовнішні і внутрішні зв’язки”. Цей різновид міжлітературних взаємин окреслює залежність одного явища від іншого і є провідним поняттям у царині дослідження міжлітературних взаємин [1].

За Г. Дизеринком, авто- та гетерообрази своєрідно взаємопов'язані: кожен “образ іншої країни” має підґрунтя в образі власної країни, незалежно від того, чи це декларується відкрито, чи існує латентно [4]. Або ж, як у формулюванні Дж. Лірсена, автообраз внесений у зображення іншої культури як неминуча міра суб'єктивності, що є основною відмінністю “образу” від об'єктивної інформації. Захоплені чи осудливі оцінки іноземних авторів, їхні помилкові уявлення про чужу країну, зумисні чи мимовільні перекручення її образу становлять, як стверджує Д. Наливайко, той суб'єктивний елемент, що характеризує передусім реципієнта. Крім того, ідеї творця образу Іншого є продуктивним структурним складником цього образу [2].

Роман Дж. Орвелла “Бірманські дні” демонструє, як усі ці явища, узяті разом, здійснюють суттєвий вплив на формування авто- та гетерообразів британців та жителів Бірми. Чимало фактів, відтворених у романі, взяті із реального життя автора, а тому мають автобіографічний характер. Після закінчення навчання він виїхав з Англії до її східних колоній, як колись його батько й тисячі інших незаможних англійців. Опісля пішов на службу до імперської поліції, спочатку в Індії, потім у Бірмі. Проте Орвелл глибоко розчарувався в політиці колонізатора, що він і транслює в романі “Бірманські дні”. Час, у якому відбуваються події в романі, належить до останніх днів британського колоніалізму в Бірмі. Зауважимо, що колоніальне повсякденне життя в творі автор оцінює не ззовні – з погляду споконвічного жителя метрополії, а зсередини – з позиції, близької англо-індусам, які мали подвійну ідентичність: з одного боку, Індія була їхньою рідною домівкою, куди сягали їхні коріння, а з іншого – вони виправдовували колоніальну політику Британської імперії.

Отже, Орвелл змальовує цілком об'єктивну картину життя, репрезентуючи британців (Флорі, Елізабет, Елліс) та бірманців (доктор Верасвами, Ю По Куїн, Ма Хла Май) як дві опозиційні сили. Тому протистояння між ними неминуче, адже його каталізатором виступає взаємна ворожнеча та навіть крайні вияви ненависті. Расова ксенофобія, а також етнофобія, разом із культурним імперіалізмом та “імперським синдромом” стимулюють формування переважно негативних гетерообразів з обидвох сторін.

Одне з найактуальніших понять ХХ століття – культурний імперіалізм – охоплює вивчення британської культури та применшення ваги інших, зокрема бірманської культури. У романі задекларовано спосіб такого культурного панування: відмова тубільцям у їхніх бажаннях стати цивілізованими. Як заявляє один з бірманських персонажів роману Ю По Куїн під час розмови зі своїм слугою про виключне право британської нації розмовляти англійською мовою плавно і правильно: “We shall have to sack this fellow if he gets to talk English too well. I can't stick servants who talk English” [5]. Заперечення права залежного раба позиціонувати себе як освічену людину надає “зелене світло” для європейців. Така стратегія спрацьовує продуктивно, оскільки відсутність певної ціннісної риси в тубільців автоматично свідчить про її подвійну наявність у британців.

Інше явище впливу на формування авто- та гетерообразів у романі є імперський синдром, що охоплює відлуння імперської ідеології як інструменту панування та підкорення. Належність до британської нації автоматично означає безпідставність підозр та сумнівів. Як заявляє центральний персонаж твору Флорі, “Civis Romanus sum. I'm an Englishman – quite above suspicion” [5]. Таке самовиправдання без належних підстав, а лише шляхом штучного конструювання ідентичності дає змогу британцям ухилятися від підозр. Тому британців зображено як джерело наслідування для конфліктних, войовничих та брехливих туземців. Британка Елізабет також втілює зразок для наслідування, але для неї слова “розум”, “освічений” мають негативний контекст: “ ‘Braininess’ was her word for it – tended to belong, in her eyes, to the ‘beastly’. Real people, she felt, decent people – people who shot grouse, went to Ascot, yachted at Cowes – were not brainy. <...> ‘Highbrow’ was a bitter word in her vocabulary” [5]. Світогляд та життєва позиція Елізабет – це своєрідна іронія на освіченість англійців. Вона ставиться з відразою до “великих умів”, адже це для неї чуже, дике та відірване від практичного життя. Елізабет мис-

лить пересічно, на відміну від Флорі, який і втілює для неї оці презирливі поняття “highbrow”, “braininess”.

У формуванні й розвитку бірманських автообразів можна спостерігати, як англійська влада продукує тотожні моделі для наслідування в бірманців. Залишки британського способу правління відслідковуються у стилі життя і веденні військових справ бірманців. Невелике зауваження в реченні щодо приставки “Ю” чітко вказує на запозичення з європейської традиції: “He was plain Po Kyin then: the honorific U came years later” [5], оскільки така позначка виражає славетність (“honorific”), що завжди притаманно європейцям вищого класу. Слуга звертається до Флорі, як до представника британської імперії, називаючи його “богом”: “Most holy god? he said <...> your honour” [5]. Таке звертання демонструє смирення підкореного, який не проявляє жодного спротиву, а лише потурає примхам загарбника. Водночас, колонізатор придушує особу підкореного, проявляючи себе в образі Всевишнього.

Бірманці відрізняються від британців тим, що вони не підтримують один одного, як останні, а, навпаки, сіють між собою постійну ворожнечу. Автор подає думки Ю По Куїна, який задля здобуття власної слави та визнання з боку сильнішого супротивника виробив для себе таке правило успіху в житті: хочеш бути шанованим та відомим в середовищі своїх земляків – не водися з ними, а намагайся втертися в довіру загарбника. Він “grasped that his own people were no match for this race of giants. To fight on the side of the British, to become a parasite upon them, had been his ruling ambition, even as a child” [5]. Персонаж Ю По Куїн хоче стати навіть “паразитом” британської нації (“to become a parasite upon them”), аби тільки примкнути до її лав. Як бачимо, відчуття патріотизму повністю відсутнє в бірманця, що дозволяє йому бути хамелеоном, залежно від ситуації. Значною проблемою бірманців є їхня недовіра один до одного, боротьба за виживання, взаємна підступність і лицемірність. Ю По Куїн намагається позбутися доктора Верасвами, адже останній стоїть на заваді першому: “We are going to slander him, destroy his reputation and finally ruin him for ever. We must persuade the Europeans that the doctor holds disloyal, anti-British opinions” [5]. Своєрідне кредо Ю По Куїна – “мета виправдовує засоби” – відкриває для нього широке поле дій, нехтуючи всіма можливими наслідками.

У монографії Е. Саїда “Орієнталізм” (1978) продемонстровано, як західний дискурс орієнталізму, творений упродовж двох століть у науковій і масовій свідомості, поширюваний освітньою системою і закріплений державними інституціями, став інструментом пригнічення і аргументом, що виправдовував асиміляцію колонізованого населення Сходу як нижчої, нерозвиненої копії Заходу. Саїд заявляє, що орієнталізм – це лише конструкція, дискурсивна “реальність”, у якій актуальний Схід відсутній – він радше репрезентований Заходом. Це – “західний спосіб панувати над Сходом” [3].

У романі показано, як бірманці пристають до стереотипних тверджень, сконструйованих британцями. Вони свідомо підтверджують легітимність панування колонізаторів, адже останні значно перевищують їх у розвитку. У розмові Флорі зі своїм слугою читач спостерігає зверхне (з боку Флорі) та рабське (слуга) ставлення як необхідні чинники існування такої бінарної опозиції панування-підкорення: “The god has hurt himself? Shall I carry the god back to the house? No,” said the god. “Go and get me some whisky and a clean shirt” [5].

І, зрештою, ксенофобія, як розуміння всього чужого в якості ворожого і небезпечного, здійснює значний вплив на формування обоїх авто- та гетерообразів. Головними об’єктами ксенофобії завжди вважались іноземці, саме тому гетерообрази бірманців набувають негативного забарвлення в романі. Затятий ксенофоб Елліс глибоко ненавидить тубільців, бо для нього вони – мерзенні істоти, яких він асоціює з чимось нечистим та злим: “Ellis really did hate Orientals – hated them with a bitter, restless loathing as of something evil or unclean. <...> Any hint of friendly feeling towards an Oriental seemed to him a horrible perversity” [5]. Як бачимо, таке ставлення безпідставне, проте воно беззаперечно вкорінене в його свідомості. Ксенофобія нерідко перетворюється в соціально небезпечний психологічний феномен: йдеться

про відмінності між людьми, які самі собою починають сприйматися як проблема, і коли цих розбіжностей бояться. Тоді “чужі” з “інших” стають “чужинними”, викликають страх і сприймаються, як загроза нашій позитивній ідентичності й звиклому способу життя. У творі такий механізм простежено на прикладі Елізабет, яка априорі визначає бірманців ворогами: “For the rest, Elizabeth saw only foreigners, and she disliked all foreigners” [5]. Вона не може асимілюватися із місцевим населенням, адже воно надто чуже та жалюгідне для неї: “But the whole expedition – the very notion of WANTING to rub shoulders with all those smelly natives – had impressed her badly. She was perfectly certain that that was not how white men ought to behave” [5]. В її голові просто не вкладається можливість порозуміння та комунікації з бірманцями. Під час багаторазових суперечок з Флорі вона так і не може зрозуміти його захоплення цим неосвіченим людом, цією країною з такими хижими звичаями. Автору вдається все-таки натрапити на причину такої зневаги Елізабет, як представниці європейського світу до бірманців, зокрема до бірманок: саме схожість до них так відлякує Елізабет, адже вона завжди думала, що вони, як два полюси, між собою зовсім не схожі. А тут виявляється, що точки дотику існують: “The Burmese women repelled Elizabeth more than the men; she felt her kinship with them, and the hatefulness of being kin to creatures with black faces” [5]. Таке несподіване відкриття розкриває їй очі, хоча вона й відкидає його автоматично як небажане.

Бірманські автообрази також відіграють важливу роль у зображенні ксенофобії. Ю По Куїн представлений як уособлення лютого ворогоненависника, адже так він уподібнюється британцям з їхньою ненавистю до ворогів: “He was proud of his fatness, because he saw the accumulated flesh as the symbol of his greatness. He who had once been obscure and hungry was now fat, rich and feared. He was swollen with the bodies of his enemies; a thought from which he extracted something very near poetry” [5]. Аналогія із плоттю як символом величності й могутності віддзеркалюється в образі як могутніх британців, так і бірманця. Контраст між зовнішнім виглядом Ю По Куїна в минулому та теперішньому показує його здобутки як заслужені, задля досягнення яких він витратив багато сил та енергії. А тепер він пожинає рясні плоди своєї праці. Іншим зразком перевернутого автообразу є бірманка Ма Гла Мей, колишня коханка Флорі, яка також цурається свого коріння та зневажливо говорить про свого бірманського коханця: “To think of their horrible brown hands, touching me! I should die if a Burman touched me!” [5]. Тому прагнення вирости на очах перед власним народом, відділитися від нього, порвати будь-які ланцюги, що їх пов’язують, характерне як для Ю По Куїна, так і для Ма Гла Мей. За таких обставин мрія стати незалежними від загарбника і вибудувати власну державу – примарна.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, дослідження демонструє, що основні чинники детермінованості авто- та гетерообразів в романі Дж. Орвелла “Бірманські дні”, передусім культурний імперіалізм, імперський синдром, орієнталізм та ксенофобія (зокрема, расова), здійснюють надзвичайно вагомий вплив на формування образної системи персонажів у романі. Окрім того, ці чинники задають конфігурацію сформованих антагоністичних взаємовідносин між британцями та бірманцями. Розвідка доводить, що авто- та гетерообрази формуються невіддільно від культурних процесів. Можливими векторами подальшого дослідження є виявлення впливу інших додаткових явищ (і внутрішніх, тобто текстуальних, і зовнішніх, або ж контекстуальних) на формування образної системи художнього твору.

Джерела та література

1. Будний В. Порівняльне літературознавство : підручник / В. Будний, М. Ільницький. – Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2008. – 430 с.
2. Наливайко Д. Літературна імагологія: предмет і стратегії / Д. Наливайко // Теорія літератури й компаративістика. – Київ : Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2006. – 96 с.
3. Саїд Е. Орієнталізм / Е. Саїд ; пер. В. Шовкун. – Київ : Основи, 2001. – 636 с.

4. Dyserinck H. Imagology and the Problem of Ethnic Identity [Electronic resource] /H. Dyserinck // Intercultural Studies: Scholarly Review of the IAIS. – Spring, 2003. – № 1. [Cited 2017, 12 October]. – Available from : <http://www.intercultural-studies.org/ICSI/Dyserinck.shtml>

5. Orwell G. *Burmese Days* [Electronic resource] / George Orwell. – [Cited 2017, 15 October]. – Available from : <https://ebooks.adelaide.edu.au/o/orwell/george/o79b/>

References

1. Budnyi, Vasyly and Plynetskyi, Mykola. 2008. *Comparative literary studies: textbook*. Kyiv: Vydavnychiy dim Kyievo-Mohylanska akademiia.

2. Nalyvaiko, Dmytro. 2006. “Literaturna imahologia: predmet i stratehii” *Teoriia literatury i komparatyvistyka*. Kyiv: Vydavnychiy dim Kyievo-Mohylanska akademiia.

3. Said, Edward. 2001. *Orientalizm*, per. z angl. V. Shovkun. Kyiv: Osnovy.

4. Dyserinck, Hugo. 2003. “Imagology and the Problem of Ethnic Identity”. *Intercultural Studies: Scholarly Review of the IAIS*, Spring, №1. Accessed October 23, 2017. <http://www.intercultural-studies.org/ICSI/Dyserinck.s.html>

5. Orwell, George. 1934. *Burmese Days*. Accessed November 8, 2017. <https://ebooks.adelaide.edu.au/o/orwell/george/o79b/>

Дережицкая Татьяна. Факторы детерминированности авто- и гетерообразов в романе Дж. Орвелла “Бирманские дни”. В статье проанализированы особенности формирования и развития авто- и гетеро образов на примере романа Дж. Орвелла “Бирманские дни”. Основные методы (компаративный, контекстуальный анализ и метод тщательного прочтения текста) направлены на объяснение сложного механизма создания образов. Заявляется, что авто- и гетерообразы несут на себе отпечаток культурных, исторических и социальных процессов. Показано, что ориентализм, “имперский синдром”, расовая ксенофобия и культурный империализм играют ключевую роль в проведении англичанами успешной колонизации и поддержке собственного могущества. Продемонстрировано способ воздействия ментальных конструкций (на примере ориентализма и культурного империализма) на создание предубеждений со стороны британцев к бирманцам. Кроме того, это “имперского синдрома” в романе дает возможность трактовать образы подчиненного народа с точки зрения бинарных оппозиций: колонизатор / колонизированный, сильнее / слабее. Фактор развития расовой ксенофобии, который сложился в диахроническом разрезе, эксплицирует враждебные отношения между двумя нациями. Вместе взятые факторы структурируют особенности сложившихся взаимоотношений между британцами и бирманцами. К тому же, они облегчают рецепцию созданных образов в романе. Утверждается возможность самоидентификации одной нации за счет другой. Продемонстрировано явление переноса британского образа правления на территорию колонии в Бирме как индикатор эффективности данной практики за пределами метрополии. Статья пригодится литературоведам, которые специализируются на имагологических и компаративных отраслях литературы.

Ключевые слова: авто- и гетерообраз, культурный империализм, имперский синдром, ориентализм, ксенофобия, Дж. Оруэлл, “Бирманские дни”.

Derezhyska Tetiana. The Factors of the Auto- and Hetero Images Determination in the G. Orwell’s Novel “The Burmese Days”. The article analyzes the peculiarities of the formation and development of auto- and hetero images exemplified by the G. Orwell’s novel “The Burmese Days”. The basic methods aimed at explaining the complex mechanism of creating images are comparative method, contextual analysis and close reading technique. It is stated that auto and hetero images bear the imprint of cultural, historical and social processes. Orientalism, the “imperial syndrome”, racial xenophobia and cultural imperialism play a key role in the British successful colonization and maintenance of their mighty. The influence of mental constructions (that of Orientalism and cultural imperialism) on the creation of the British prejudices against the Burmese is demonstrated. In addition, the echo of the “imperial syndrome” in the novel makes it possible to interpret the images of the subordinate people from the viewpoint of binary oppositions: colonizer / colonized, stronger / weaker. The developmental pattern of racial xenophobia developed in the diachronic plane explains the hostile relations between two nations. Taken together, all the factors structure the peculiarities of the existing relations between the British and the Burmese. In addition, they facilitate the reception of created images in the novel. The possibility of one national identification at the expense of another is claimed. The phenomenon of transferring the British way of ruling to its colonial territory in Burma as an indicator of the effectiveness of this practice outside the metropolis is demonstrated. The article will be of use to literary critics who specialize in imagological and comparative branches of literature.

Key words: auto- and hetero image, cultural imperialism, imperial syndrome, orientalism, xenophobia, G. Orwell, “The Burmese Days”.